

УДК 378:37.004

КОМП'ЮТЕРНО ОРІЄНТОВАНА МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ-ФІЛОЛОГІВ: ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ

COMPUTER-ORIENTED METHODOLOGY OF PROFESSIONAL AND PEDAGOGICAL COMPETENCE FORMATION OF FUTURE TEACHERS-PHILOLOGISTS: IMPLEMENTATION FEATURES

С.М. Процька

Актуальність теми дослідження. Актуальність цього напрямку пов'язана з тим, що в теперішній час спостерігається стала залежність між успіхами у навчанні й професійній самореалізації студентської молоді та якістю їхньої підготовки щодо застосування інформаційно-комунікаційних технологій, їх ІК-компетентністю.

Постановка проблеми. Упровадження комп'ютерно орієнтованих засобів навчання у заклади вищої освіти, що спрямовується на підготовку кваліфікованого фахівця відповідного рівня і профілю, конкурентного, компетентного, мобільного, здатного працювати на рівні світових стандартів, готового до постійного професійного удосконалення впродовж життя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальні аспекти означених проблем висвітлено у працях В. Ю. Бикова, В. І. Бобрицької, М. І. Жалдака, Т. І. Коваль, С.Г. Литвинової, Н. В. Морзе, Ю. Г. Носенко, О. В. Овчарук, О. П. Пінчук, С. О. Семерікова, О. М. Соколюк, О. В. Співаковського, О. М. Спіріна, Ю.В. Триуса, М.П. Шишкіної та інших.

Постановка завдання. Обґрунтувати модель впровадження комп'ютерно орієнтованої методики формування професійно-педагогічної компетентності майбутніх учителів-філологів; виокремити структурні компоненти комп'ютерно

Urgency of the research. The urgency of this trend is due to the fact that at present, there is a relationship between successes in the study and professional self-realization of student youth and the quality of their training on the application of information and communication technologies, their IC competence.

Target setting. The introduction of computer-oriented teaching tools in higher education institutions, which will focus on training a qualified specialist of the appropriate level and profile, competitive, competent, mobile, able to work at the level of world standards, ready for continuous professional development throughout life.

Actual scientific researches and issues analysis. The actual aspects of these problems are covered in the writings of V. Yu. Bykov, V. I. Bobrytskaya, M. I. Zhaldak, T. I. Koval, S. G. Litvinova, N. V. Morse, Yu. G. Nosenko, O. V. Ovcharuk, O. P. Pinchuk, S. O. Semerikova, O. M. Sokolyuk, O. V. Spivakovsky, O. M. Spirina, Yu. V. Trius, M. P. Shishkina and others.

The research objective. To substantiate the model of introducing a computer-oriented methodology for the professional and pedagogical competence formation of of future teachers-philologists; to identify the structural components of the

орієнтованої методики формування професійно-педагогічної компетентності майбутніх учителів-філологів; виявити особливості впровадження комп'ютерно орієнтованої методики формування професійно-педагогічної компетентності майбутніх учителів-філологів.

Виклад матеріалу. Для розкриття особливостей впровадження досліджуваного феномену уточнено зміст дефініції "комп'ютерно орієнтована методика формування професійно-педагогічної компетентності майбутніх учителів-філологів", яку визначено як сукупність ієрархічно пов'язаних компонентів: мети (цілей), змісту, комп'ютерно орієнтованих форм організації освітнього процесу, комп'ютерно орієнтованих методів навчання і комп'ютерно орієнтованих засобів навчання, що спрямована на формування професійно-педагогічної компетентності у майбутніх учителів-філологів в освітньому процесі сучасного закладу вищої освіти. Відправним моментом обґрунтування особливостей впровадження комп'ютерно орієнтованої методики формування професійно-педагогічної компетентності майбутніх учителів-філологів є визначення сутнісних характеристик її структурних компонентів.

Висновки. Розкриття особливостей впровадження комп'ютерно орієнтованої методики формування професійно-педагогічної компетентності майбутніх учителів-філологів у закладах вищої освіти спонукає до віднайдення оптимального включення комп'ютерно орієнтованих засобів навчання в процес підготовки майбутніх учителів-філологів.

Ключові слова: комп'ютерно

computer-based methodology for the formation of professional and pedagogical competence of future teachers-philologists; to identify the peculiarities of the introduction of computer-oriented methodology for the formation of professional and pedagogical competence of future teachers-philologists.

The statement of basic materials. To reveal the features of the introduction of the investigated phenomenon, the content of the definition - "Computer-oriented methodology for the formation of professional and pedagogical competence of future teachers-philologists". And this definition was defined as a set of hierarchically related components: goals (objectives), content, computer-oriented forms of organization of the educational process, computer-oriented teaching methods and computer-oriented teaching tools, aimed at the formation of professional and pedagogical competence in future philological teachers in the educational process of a modern institution higher education. The starting point for the justification of the peculiarities of the introduction of a computer based method for the formation of professional and pedagogical competence of future teachers-philologists is to determine the essential characteristics of its structural components.

Conclusions. The features disclosure of introducing a computer-oriented methodology for the formation of professional and pedagogical competence of future philology teachers in higher education institutions leads to finding the optimal inclusion of computer-oriented teaching aids in the process of training future philology teachers.

Key words: computer-oriented

орієнтована методика, професійно-педагогічна компетентність майбутніх учителів-філологів; комп'ютерно орієнтовані засоби навчання; комп'ютерно орієнтовані форми організації освітнього процесу, комп'ютерно орієнтовані методи навчання.

methodology, professional and pedagogical competence of future teachers-philologists; computer-oriented learning tools; computer-oriented forms of organization of educational process, computer-oriented teaching methods.

Актуальність теми дослідження. В умовах інтеграції України до міжнародного науково-освітнього простору виключного значення набуває розв'язання актуальних питань інформатизації національної системи вищої освіти, зокрема комп'ютерно орієнтованих засобів навчання (КОЗН), яка є наскрізним напрямом інноваційного розвитку освітньої системи, ресурси якого ще не задіяні належним чином. Актуальність цього напрямку пов'язана з тим, що в теперішній час спостерігається стала залежність між успіхами у навчанні й професійній самореалізації студентської молоді та якістю їхньої підготовки щодо застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), їх ІК-компетентністю [1; 2; 3].

Постановка проблеми. Так, упровадження КОЗН у заклади вищої освіти (ЗВО), що спрямовується на підготовку кваліфікованого фахівця відповідного рівня і профілю, конкурентного, компетентного, мобільного, здатного працювати на рівні світових стандартів, готового до постійного професійного удосконалення впродовж життя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На основі аналізу психолого-педагогічної літератури виявлено, що в Україні надається належна увага дослідженню проблем застосування в освітньому процесі ЗВО ІКТ, зокрема КОЗН, та формуванню в освітніх установах комп'ютерно орієнтованого (КО) середовища навчання. Так, актуальні аспекти означених проблем висвітлено у працях В. Ю. Бикова, В. І. Бобрицької, М. І. Жалдака, Т. І. Коваль, С. Г. Литвинової, Н. В. Морзе, Ю. Г. Носенко, О. В. Овчарук, О. П. Пінчук, С. О. Семерікова, О. М. Соколюк, О. В. Співаковського, О. М. Спіріна, Ю. В. Триуса, М. П. Шишкіної та інших [5; 7].

Постановка завдання. Проте дослідження проблеми формування професійно-педагогічної компетентності (ППК) майбутніх учителів-філологів засобами комп'ютерно орієнтованої методики проводилися фрагментарно, що й обґрунтовує актуальність цієї наукової розвідки з урахуванням сучасних викликів інформаційного суспільства.

Мета статті: є розкрити особливості впровадження комп'ютерно орієнтованої методики формування професійно-педагогічної компетентності майбутніх учителів-філологів у ЗВО.

Відповідно до мети визначено **завдання дослідження:** 1) обґрунтувати модель впровадження комп'ютерно орієнтованої методики формування професійно-педагогічної компетентності майбутніх учителів-філологів; 2) виокремити структурні компоненти комп'ютерно орієнтованої методики формування професійно-педагогічної компетентності майбутніх учителів-філологів; 3) виявити особливості впровадження комп'ютерно орієнтованої

методики формування професійно-педагогічної компетентності майбутніх учителів-філологів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для розкриття особливостей впровадження досліджуваного феномену уточнено зміст дефініції “комп’ютерно орієнтована методика формування професійно-педагогічної компетентності майбутніх учителів-філологів”, яку визначено як сукупність ієрархічно пов’язаних компонентів: мети (цілей), змісту, комп’ютерно орієнтованих (КО) форм організації освітнього процесу, КО методів навчання і КОЗН, що спрямована на формування ППК у майбутніх учителів-філологів в освітньому процесі сучасного ЗВО [4].

У процесі розроблення комп’ютерно орієнтованої методики формування професійно-педагогічної компетентності (КОМФППК) майбутніх учителів-філологів у ЗВО було ураховано, по-перше, їх професійну спрямованість шляхом диференціації змісту навчання; по-друге, прогнозування результатів впровадження КОМФППК майбутніх учителів-філологів в освітній процес ЗВО; по-третє, забезпечення варіативності КО форм організації навчання, КО методів навчання і КОЗН [14].

Відправним моментом обґрунтування особливостей впровадження комп’ютерно орієнтованої методики формування професійно-педагогічної компетентності майбутніх учителів-філологів є визначення сутнісних характеристик її структурних компонентів, а саме: мети (цілей), змісту, КО форм, КО методів і КОЗН.

В основу побудови *моделі впровадження КОМФППК майбутніх учителів-філологів* [12] покладено розуміння досліджуваного феномена як складного (багатокомпонентного) виду діяльності, що включає такі складники: 1) цільовий; 2) методологічного забезпечення; 3) діяльнісно-практичний; 4) змістовий; 5) діяльнісно-корекційний (Рис. 1).

Осердям цільового складника представленої моделі визначено *мету* – використання КОМФППК та її *надмету* – формування ППК майбутніх учителів-філологів [11].

Специфіка реалізації мети (цілей) визначається державними вимогами до фахової підготовки майбутніх учителів-філологів. Так, аналіз Проектів державних стандартів підготовки майбутніх учителів-філологів [10] для студентів Галузей знань: 01 Освіта/Педагогіка (спеціальність 014 Середня освіта), 03 Гуманітарні науки (спеціальність 035 Філологія); вимог до рівня підготовки сучасних учителів за Концепцією "Нова українська школа" [8; 9], дав змогу з’ясувати, що для сучасного педагога, зокрема вчителя-філолога, важливим є володіння комп’ютерно орієнтованими засобами для здійснення ефективного процесу навчання молодого покоління. Тому, доцільно у процес підготовки майбутніх учителів-філологів запровадити комп’ютерно орієнтовані методики формування їх професійно-педагогічної компетентності не тільки при вивченні дисциплін інформаційного циклу, а й педагогічного.

Визначено, що складова методологічного забезпечення використання КОМФППК майбутніх учителів-філологів включає

компетентнісний, особистісно-орієнтований та діяльнісний підходи, а також передбачає реалізацію таких принципів: цілісності та системності; послідовності; доступності; практичної спрямованості; індивідуалізації; наочності; активності [12].

Обґрунтовано, що реалізацію діяльнісно-практичного компоненту моделі забезпечують педагогічні умови використання КОМФППК майбутніх учителів-філологів в системі їх професійної підготовки, а саме: 1) забезпечення професійно орієнтованого контексту в умовах використання КОМФППК майбутніх учителів-філологів; 2) варіативність у доборі форм і методів у процесі використання КОМФППК майбутніх учителів-філологів; 3) залучення майбутніх учителів-філологів у процес опанування КОЗН як діяльності, що моделює різні аспекти їхньої майбутньої професії; 4) здійснення моніторингу якості освітнього процесу з упровадження КОМФППК майбутніх учителів-філологів у систему професійної підготовки [6].

Встановлено, що змістовий компонент моделі включає комплекс взаємопов'язаних складників: *зміст навчання*: навчальний матеріал дисциплін педагогічного циклу; *КО форми організації освітнього процесу*: КО лекції, семінари і практичні заняття, консультації, КО науково-дослідна робота, комп'ютерне тестування, модульні контрольні роботи тощо, дистанційні форми – електронні навчальні курси (ЕНК): чат (текстовий, графічний); інтерактивні форми проведення семінарів, практичних й лабораторних занять, консультацій та ін., КО екзамени й заліки; *КО методи навчання*: робота з електронними підручниками, е-бібліотеками, репозитаріями; робота з відомостями, що отримуються через глобальну мережу Internet, інтерактивні методи: комп'ютерне навчання, КО методи навчального контролю і самоконтролю, методи комп'ютерної діагностики готовності студентів до занять, метод проектів, навчання у співробітництві, створення цифрових наративів; *КОЗН*: апаратне забезпечення: сучасні мобільні засоби; програмне забезпечення: е-бібліотеки, хмаро орієнтовані засоби, е-соціальні мережі, КО системи навчального призначення та технології мережного е-дистанційного навчання, освітній портал [7; 11; 14].

Особливості формування змісту комп'ютерно орієнтованої методики формування професійно-педагогічної компетентності майбутніх учителів-філологів визначається відповідним рівнем розробленості навчально-методичних комплексів, а саме: підручників, посібників, навчально-методичних посібників, навчальних програм дисциплін педагогічного циклу для студентів студентів освітнього ступеня "бакалавр" Галузей знань: 01 Освіта/Педагогіка (спеціальність 014 Середня освіта), 03 Гуманітарні науки (спеціальність 035 Філологія).

Так, вивчення досвіду формування змісту навчання педагогічних дисциплін у Київському університеті імені Бориса Грінченка (КУБГ), дало змогу з'ясувати, що найбільш затребуваними є "Педагогіка загальна", "Педагогіка", "Педагогічна творчість", "Історія педагогіки", "Методика виховної роботи".

Нами було виявлено, що зміст навчально-методичного забезпечення

викладання дисциплін педагогічного циклу потребує удосконалення, а саме:

- розширення можливостей використання комп'ютерно орієнтованих засобів на аудиторних й позааудиторних заняттях;
- розроблення завдань творчого характеру для індивідуального та колективного використання комп'ютерно орієнтованих засобів;
- створення завдань для модульного контролю, використовуючи комп'ютерно орієнтовані засоби.

Аналіз досвіду реалізації форм організації навчання виявив, що у навчальних планах фахової підготовки студентів Освітнього ступеня "бакалавр" за вище наведеними галузями знань та спеціальностями денної форми навчання навчання досліджуваного ЗВО домінують традиційно обрані: лекції, семінарські заняття, індивідуальна робота, самостійна робота, модульний контроль [13]. (Табл. 1.1.).

Таблиця 1.1.

Перелік дисциплін педагогічного циклу, які передбачає навчальний план підготовки майбутніх учителів-філологів КУБГ

№ п/п	Назва дисципліни	Кількість годин					
		Разом	Лекції	Семінарські заняття	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Модульний контроль
1.	Педагогіка загальна	90	20	12	4	50	4
2.	Педагогіка	144	22	20	6	90	6
3.	Педагогічна творчість	90	20	12	4	50	4
4.	Історія педагогіки	144	22	20	6	90	6
5.	Методика виховної роботи	90	20	12	4	50	4
Всього:		558					

З огляду на це, подальший дослідницький крок було спрямовано на визначення міри поєднання традиційних і КО форм організації освітнього процесу під час опанування майбутніми учителями-філологами дисциплін педагогічного циклу.

Простежимо на прикладі дисциплін педагогічного циклу (нормативна частина циклу) для студентів освітнього ступеня "бакалавр" Галузей знань: 01 Освіта/Педагогіка (спеціальність 014 Середня освіта), 03 Гуманітарні науки (спеціальність 035 Філологія) денної форми навчання КУБГ (Табл. 1.2.).

Таблиця 1.2.

Традиційні й комп'ютерно орієнтовані форми організації освітнього процесу майбутніх учителів-філологів у ЗВО (КУБГ)

Традиційні	Комп'ютерно орієнтовані	Співвідношення (у %)
Лекції, практичні заняття, семінари, консультації,	КО лекції, семінари і практичні заняття, консультації;	75/25

самостійна позааудиторна робота, фронтальна, колективна, парна, індивідуальна або групова науково-дослідна робота, практична підготовка, поточні та підсумкові форми контролю: – тестування, – модульний контроль, – заліки, екзамени	комп'ютерно орієнтована науково-дослідна робота; комп'ютерне тестування, модульні контрольні роботи тощо; дистанційні форми (електронні навчальні курси): • чат (текстовий, графічний); • інтерактивні форми проведення семінарів, практичних й лабораторних занять, консультацій та ін.; • комп'ютерно орієнтовані екзамени й заліки	
--	--	--

* - відбулося об'єднання дисциплін.

На наше переконання, отриманий результат засвоєння програмного матеріалу дисциплін педагогічного циклу за умови зменшення кількості годин, може бути досягнуто за рахунок збільшення використання КО форм організації освітнього процесу майбутніх учителів-філологів.

Отже, нами з'ясовано, що впродовж педагогічного дослідження навчальні плани підготовки студентів освітнього ступеня "бакалавр" Галузей знань: 01 Освіта/Педагогіка (спеціальність 014 Середня освіта), 03 Гуманітарні науки (спеціальність 035 Філологія) денної форми навчання КУБГ змінювалися й відбувалося скорочення годин на вивчення дисциплін педагогічного циклу, що створило передумови для оптимізації освітнього процесу з упровадження КО форм як складника КОМФППК у майбутніх учителів-філологів.

Специфіка реалізації КО методів навчання дисциплін педагогічного циклу визначається в співвідношенні використання традиційних й КО методів навчання у процесі фахової підготовки майбутніх учителів-філологів.

Аналіз даних дослідження дав змогу з'ясувати, що співвідношення переважало у бік використання традиційних методів навчання. Так, у процесі викладання дисциплін педагогічного циклу для майбутніх учителів-філологів у КУБГ традиційні словесні методи навчання мали 70% застосування, на противагу 30% – комп'ютерно орієнтованих словесних методів навчання; традиційні наочні методи навчання – 75%, а комп'ютерно орієнтовані наочні методи навчання лише 25%; традиційні практичні методи навчання – 80%, а комп'ютерно орієнтовані практичні методи навчання – 20% (Табл. 1.4.).

Таблиця 1.4.

Співвідношення використання традиційних й комп'ютерно орієнтованих методів навчання майбутніх учителів-філологів у ЗВО (КУБГ)

Традиційні	Комп'ютерно орієнтовані	Співвідношення (у %)
Словесні методи навчання		
Лекція; розповідь; пояснення; бесіда; робота з підручником, довідковою, науково-популярною та навчальною літературою	Робота з електронними підручниками, е-бібліотеками, репозитаріями; робота з відомостями, що отримуються через глобальну мережу Internet; інтерактивні методи: комп'ютерне навчання	70/30
Наочні методи навчання		
Демонстрація; ілюстрація; самостійне спостереження	інтерактивні методи: комп'ютерно орієнтовані методи навчального контролю і самоконтролю	75/25
Практичні методи навчання		
Виконання практикумів, завдань, вправ; розв'язування доцільно дібраних педагогічних задач, ситуацій	Метод проектів; навчання у співробітництві; інтерактивні методи: методи комп'ютерної діагностики готовності студентів до занять	80/20

Аналіз досвіду поєднання традиційних та КО методів навчання під час вивчення дисциплін педагогічного циклу спонукав до віднайдення оптимального включення КО методів навчання в процес підготовки майбутніх учителів-філологів.

На нашу думку, доцільно під час вивчення таких тем як "Методи навчання", "Методи виховання" (навчальна дисципліна "Педагогіка загальна"), використовувати метод проектів у груповій формі або навчання у співробітництві для поглиблення знань, шляхом обміну інформацією й виділенням осново; співставлення думок різних студентів й представленням на загальн найоптимальнішого варіанту. Так, наприклад, використовуючи Хмарні сервіси Google, студенти можуть представити свої проекти за допомогою презентації, відео тощо.

Вважаємо, що більш ефективно пройде вивчення теми "Вимоги до сучасного уроку" (навчальна дисципліна "Педагогіка загальна"), за умови використання КО методів навчання як робота з електронними підручниками, е-бібліотеками, репозитаріями; робота з відомостями, що отримуються через глобальну мережу Internet, що дасть змогу проілюструвати різні приклади уроків та виокремити загальні тенденції вимог до сучасного уроку.

Аналіз реалізації КОЗН визначається співвідношенням використання традиційних й комп'ютерно орієнтованих засобів при вивчення дисциплін педагогічного циклу (Табл. 1.5).

Таблиця 1.5.

**Традиційні й комп'ютерно орієнтовані засоби навчання
майбутніх учителів-філологів у ЗВО (КУБГ)**

Традиційні	Комп'ютерно орієнтовані	Співвідношення (у %)
Наочні та технічні засоби навчання; підручники й посібники; дидактичні матеріали; довідкова та інша навчально-методична предметна література	Апаратне забезпечення: – сучасні мобільні засоби; програмне забезпечення: – е-бібліотеки, – хмарні сервіси, – е-соціальні мережі, – комп'ютерно орієнтованих систем навчального призначення та технології мережного е-дистанційного навчання, – освітній портал	85/15

Так, аналіз досвіду поєднання традиційних та КОЗН під час вивчення дисциплін педагогічного циклу спонукав до віднайдення оптимального включення КОЗН в процес підготовки майбутніх учителів-філологів.

Визначено, що діяльнісно-корекційний компонент моделі складають критерії сформованості ППК майбутніх учителів-філологів: 1) мотиваційно-цільовий (характеризує наявність розвинутої пізнавальної мотивації, яка обумовлена професійними інтересами майбутніх учителів-філологів, їх прагнення до професійного самовдосконалення); 2) професійно-когнітивний (передбачає володіння фундаментальними знаннями, які необхідні майбутнім учителям-філологам в майбутній професійній діяльності); 3) професійно-діяльнісний (визначає готовність до самостійної реалізації майбутніми учителями-філологами сформованих знань, умінь, навичок в освітній сфері, здатність до творчої діяльності в різних професійних ситуаціях); 4) рефлексивно-оцінювальний (означає здатність майбутніми учителями-філологами до самоорганізації, самооцінки своєї діяльності і постійного самовдосконалення, досягнення високого рівня професіоналізму); рівні сформованості професійних компетентностей учителів-філологів: 1) елементарний (репродуктивний); 2) базовий (аналогії); 3) поглиблений (творчий) [12; 14].

Результатом використання КОМФППК визначено позитивну динаміку формування ППК майбутніх учителів-філологів.

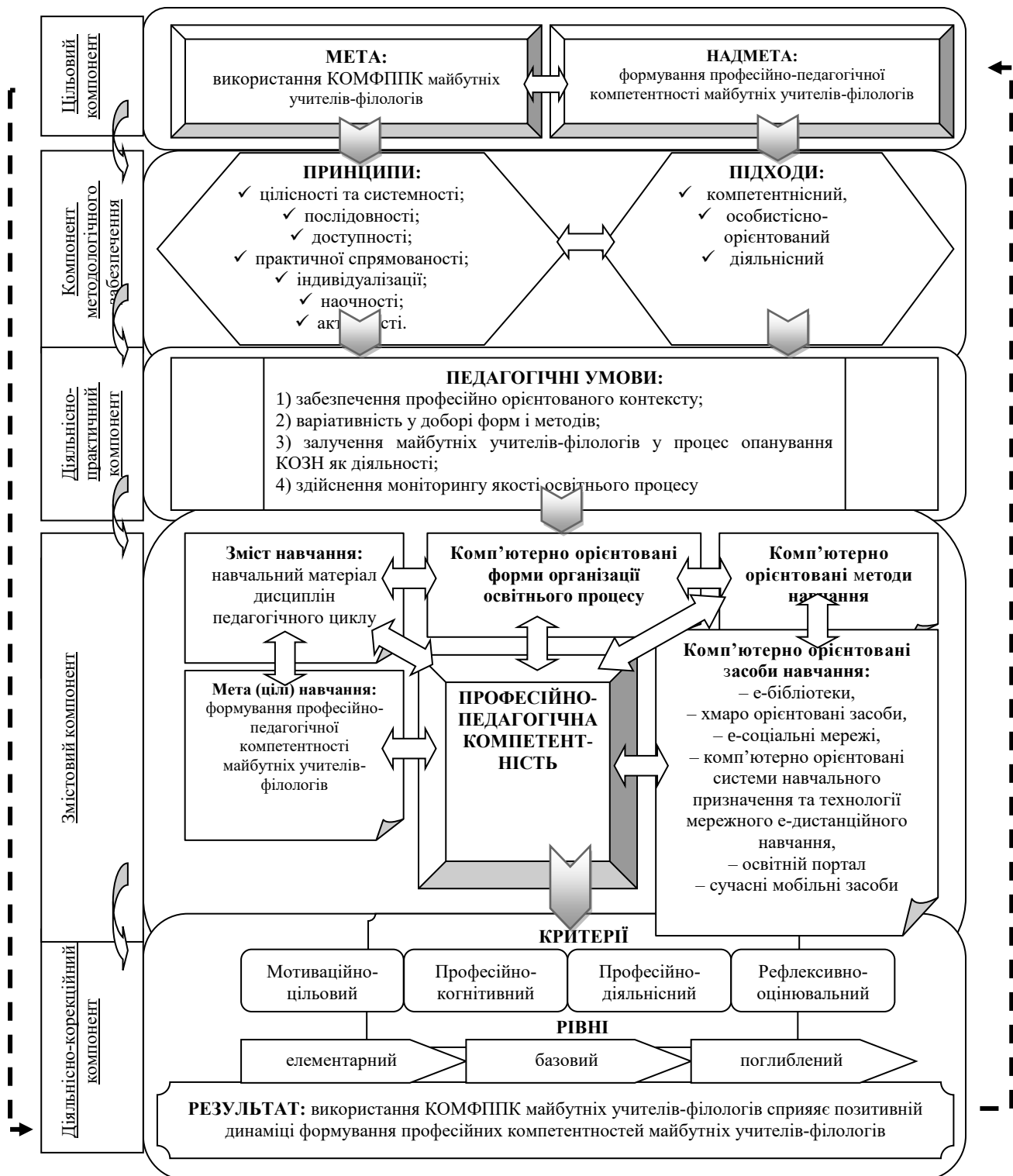

Рис. 1. Модель впровадження комп'ютерно орієнтованої методики формування професійно-педагогічної компетентності майбутніх учителів-філологів.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок. Викладене дає змогу здійснити деякі теоретичні узагальнення, що розкриття особливостей впровадження комп'ютерно орієнтованої методики формування професійно-педагогічної компетентності майбутніх учителів-

філологів у ЗВО спонукає до віднайдення оптимального включення КОЗН в процес підготовки майбутніх учителів-філологів; широке застосування комп'ютерно орієнтованих засобів навчання в освітньому процесі ЗВО позитивно впливає на формування у майбутніх філологів професійно-педагогічної компетентності та інформаційно-цифрової грамотності, розвитку вмінь і практичних навичок їх використання у навчальній і професійній діяльності.

Перспективи подальших наукових розвідок вбачаємо у розробленні комп'ютерно орієнтованих методик формування професійно-педагогічної компетентності для студентів різних освітніх програм сучасного ЗВО.

Список використаних джерел:

1. Бобрицька, ВІ., 2011. 'Застосування інформаційно-комунікаційних технологій у вищій педагогічній освіті', *Педагогічна освіта : теорія і практика. Педагогіка. Психологія*, № 16 (2), С. 35-39.
2. Бобрицька, ВІ., 2015. 'Освітня політика України у сфері інформатизації освіти', *Освітня політика: філософія, теорія, практика [монографія]*, Київ : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, С. 273-316.
3. Бобрицька, ВІ., Глушак, ОМ., 2014. 'Основи інформаційної культури бакалаврів з філології [навч.-метод. посібн. для студ. вищ. навч. закл.]', Полтава : Поліграфічний центр "Скайтек", 116 с.
4. Бобрицька, ВІ., Процька, СМ., 2016. 'Комп'ютерно-орієнтована освіта майбутніх філологів: [навчально-методичний посібник для студентів ВНЗ]', Полтава : Скайтек, 136 с.
5. Бобрицька, ВІ., Процька, СМ., 2013. 'Комп'ютерно-орієнтоване середовище навчання як засіб формування професійних компетентностей у майбутніх учителів', Матеріали Міжнародного семінару "Хмарні технології в освіті" (20 грудня 2013 р.). Доступно: <<http://tmn.ccjournals.eu/index.php/cte/2013>> [Дата звернення 21 Грудня 2018].
6. Бобрицька, ВІ., Процька, СМ., 2013. 'Організаційно-педагогічні умови застосування інформаційно-комунікаційних технологій у процесі професійної підготовки студентів гуманітарних спеціальностей', *Збірник наукових праць*, Житомир, С. 52-54.
7. Бобрицька, ВІ., Процька, СМ., 2017. 'Формування професійних компетентностей майбутніх філологів засобами комп'ютерно орієнтованих технологій', *Інформаційні технології і засоби навчання*, № 2 (58), С. 59-66.
8. Міністерство освіти та науки України, 2016. 'Нова українська школа'. Доступно: <<https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>> [Дата звернення 19 Грудня 2018].
9. Міністерство освіти та науки України, 2016. 'Нова українська школа: Веб-ресурс'. Доступно: <<http://nus.org.ua>> [Дата звернення 20 Грудня 2018].
10. Міністерство освіти та науки України, 2018. 'Проекти стандартів вищої освіти'. Доступно: <<https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/proekti-standartiv-vishoyi-osviti>> [Дата звернення 20 Грудня 2018].
11. Процька, СМ., 2016. 'Компоненти комп'ютерно орієнтованої методики формування професійних компетентностей майбутніх філологів', *III Міжнародний семінар "Хмарні технології в освіті" (20 травня 2016 р.)*. Доступно: <<http://tmn.ccjournals.eu/index.php/cte/cte2015/schedConf/presentations>> [Дата звернення 19 Грудня 2018].

12. Процька, СМ., 2017. 'Модель формування професійних компетентностей майбутніх філологів засобами комп'ютерно орієнтованих ІКТ', *Матеріали Звітної наукової конференції Інституту інформаційних технологій і засобів навчання АПН України, присвяченої 25 річниці НАПН України (28 березня 2017 р.)*. Доступно: <http://conf.iitlt.gov.ua/Conference.php?h_id=15> [Дата звернення 17 Грудня 2018].
13. Триус, ЮВ., 2007. 'Комп'ютерно-орієнтовані методичні системи навчання математичних дисциплін у ВНЗ: проблеми, стан і перспективи', *Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання: Зб. наук. праць, Вип. 5*, Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, С. 3-14.
14. Bobrytska, VI., Protska, SM., 2018. 'Formation of professional competencies of the future teachers by means of a computer-based methodology: investigational approach', *Інформаційні технології і засоби навчання, № 5 (67)*, С. 121-133.

References:

1. Bobryts'ka, VI., 2011. 'Zastosuvannya informatsiyno-komunikatsiynykh tekhnolohiy u vyshchiiy pedahohichniy osviti (Application of Information and Communication Technologies in Higher Pedagogical Education)', *Pedahohichna osvita : teoriya i praktyka. Pedahohika. Psykholohiya, № 16 (2)*, S. 35-39.
2. Bobryts'ka, VI., 2015. 'Osvitnya polityka Ukrayiny u sferi informatyzatsiyi osvity (Educational policy of Ukraine in the field of informatization of education)', *Osvitnya polityka: filosofiya, teoriya, praktyka [monohrafiya]*, Kyiv : Vyd-vo NPU imeni M.P. Drahomanova, S. 273-316.
3. Bobryts'ka, VI., Hlushak, OM., 2014. 'Osnovy informatsiynoyi kul'tury bakalavriv z filolohiyi [navch.-metod. posibn. dlya stud. vyshch. navch. zakl.] (Fundamentals of the Information Culture of Bachelors in Philology [teaching method. manual for studio higher tutor zakol.])', Poltava : Polihrafichnyy tsentr "Skaytek", 116 s.
4. Bobryts'ka, VI., Prots'ka, SM., 2016. 'Komp'yuterno-oriyentovana osvita maybutnikh filolohiv: [navchal'no-metodychnyy posibnyk dlya studentiv VNZ] (Computer-oriented education of future philologists: [instructional manual for students of higher educational establishments])', Poltava : Skaytek, 136 s.
5. Bobryts'ka, VI., Prots'ka, SM., 2013. 'Komp'yuterno-oriyentovane seredovyshe navchannya yak zasib formuvannya profesiynykh kompetentnostey u maybutnikh uchyteliv (Computer-Oriented Learning Environment as a Means to Generate Professional Competences for Future Teachers)', *Materialy Mizhnarodnoho seminaru "Khmarni tekhnolohiyi v osviti" (20 hrudnya 2013 r.)*. Dostupno: <<http://tmn.ccjournals.eu/index.php/cte/2013>> [Data zvernennya 21 Hrudnya 2018].
6. Bobryts'ka, VI., Prots'ka, SM., 2013. 'Orhanizatsiyno-pedahohichni umovy zastosuvannya informatsiyno-komunikatsiynykh tekhnolohiy u protsesi profesiynoyi pidhotovky studentiv humanitarnykh spetsial'nostey (Organizational and pedagogical conditions of application of information and communication technologies in the process of professional training of students of humanitarian specialties)', *Zbirnyk naukovykh prats'*, Zhytomyr, S. 52-54.
7. Bobryts'ka, VI., Prots'ka, SM., 2017. 'Formuvannya profesiynykh kompetentnostey maybutnikh filolohiv zasobamy komp'yuterno oriyentovanykh tekhnolohiy (Formation of professional competences of future philologists by means of computer-oriented technologies)', *Informatsiyni tekhnolohiyi i zasoby navchannya, № 2 (58)*, S. 59-66.
8. Ministerstvo osvity ta nauky Ukrayiny, 2016. 'Nova ukrayins'ka shkola (New Ukrainian School)'. Dostupno: <<https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>> [Data zvernennya 19 Hrudnya 2018].

9. Ministerstvo osvity ta nauky Ukrainy, 2016. 'Nova ukrayins'ka shkola: Veb-resurs (New Ukrainian School: Web-resource)'. Dostupno: <<http://nus.org.ua>> [Data zvernennya 20 Hrudnya 2018].
10. Ministerstvo osvity ta nauky Ukrainy, 2018. 'Proekty standartiv vyshchoyi osvity (Projects of higher education standards)'. Dostupno: <<https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/proekti-standartiv-vishoyi-osviti>> [Data zvernennya 20 Hrudnya 2018].
11. Prots'ka, SM., 2016. 'Komponenty komp'yuterno oriyentovanoi metodyky formuvannya profesiynykh kompetentnostey maybutnikh filolohiv (Components of the computer-oriented methodology for the formation of professional competences of future philologists)', *III Mizhnarodnyy seminar "Khmarini tekhnolohiyi v osviti" (20 travnya 2016 r.)*. Dostupno: <<http://tmn.ccjournals.eu/index.php/cte/cte2015/schedConf/presentations>> [Data zvernennya 19 Hrudnya 2018].
12. Prots'ka, SM., 2017. 'Model' formuvannya profesiynykh kompetentnostey maybutnikh filolohiv zasobamy komp'yuterno oriyentovanykh IKT (Model of formation of professional competences of future philologists by means of computer-oriented ICT)', *Materialy Zvitnoyi naukoyi konferentsiya Instytutu informatsiynykh tekhnolohiy i zasobiv navchannya APN Ukrainy, prysvyachenoyi 25 richnytsi NAPN Ukrainy (28 bereznya 2017 r.)*. Dostupno: <http://conf.iitlt.gov.ua/Conference.php?h_id=15> [Data zvernennya 17 Hrudnya 2018].
13. Tryus, YUV., 2007. 'Komp'yuterno-oriyentovani metodychni systemy navchannya matematychnykh dystsyplin u VNZ: problemy, stan i perspektyvy (Computer-oriented methodical systems of teaching mathematical disciplines in higher educational institutions: problems, state and perspectives)', *Komp'yuterno-oriyentovani systemy navchannya: Zb. nauk. prats'*, Vyp. 5, Kyiv : NPU imeni M. P. Drahomanova, S. 3-14.
14. Bobrytska, VI., Protska, SM., 2018. 'Formation of professional competencies of the future teachers by means of a computer-based methodology: investigational approach', *Informatsiyni tekhnolohiyi i zasoby navchannya*, № 5 (67), S. 121-133.